ӘДӘБИЈЈАТ ВӘ ИНЧӘСӘНӘТ

7 август
1987-чи ил.
№ 32 (2271)

АСЛАН ГӘҺРӘМАНОВ

МИННӘТ

● ҺЕКАЈӘ

МАСАНЫН архасында әјләшмиш јад адамын сачлары чаллашмагдан чох, бозармышды. Тәртәмиз гырхылмыш гарабуғдајы үзү, үстүндә көндәлән чапыг јери олан бурну, енли гашлары ајры-ајрылыгда о гәдәр дә надир әламәтләр һесаб едилә билмәзди; лакин елә иди ки, көзләрими кениш ачыб әлиндә ики рәнкли гәләм тутмуш бу адама бахыр вә онун гәфилдән ашырмалы шалвар кејмиш ајагјалын ушаға чевриләҹәјини көзләјирдим. Һәм дә јахшыча билирдим ки, бу мүмкүн олан шеј дејил: арада нә аз, нә азачыг — дүз отуз иллик мәсафә варды. Тәкчә јаддашын күчүјлә кечмишдә галмыш о дөврә узагдан нәзәр салмаг мүмкүн иди вә әлимдән анчаг бу кәлирди.

— Дејәсән танымадын, — көзләрими чәкмәдән ирәли јеридим, өзүмә дә бәлли олмајан сәбәбдән күлүмсәјирдим.

— Бу сәнсән? — үзүнүн ифадәсиндән һисс етдим ки, о да бир икидин өмрү олан мүддәтдән о үзә бојланыб мәни көрдү вә шүбһәсиз, мән дә он дөрд-он беш јашында идим, анчаг адымы демәди, буна еһтијач һисс етмәди, ја да унутмушду. Бу узун мүддәтдә бир икид өмрүнү баша вурурса, адын јаддан чыхмасы нә көрүнмәмиш ишдир?

Јериндән галхыб тәмкинлә ирәли јериди, голумдан јапышды. Гучаглашдыг, амма өпүшмәдик.

— Данышмаг көрәк, нә вар, нә јох? — дејиб пенчәјинин ачыг јахасынын алтындан габармыш жилетини сығаллады, елә бил дүјмәләрин јериндә олуб-олмадығыны јохлајырды. Чајын гырағында узанмыш ислаг сачлы ушаг да ачыг гарныны овушдура-овушдура о тајда салхым сачларыны суја салламыш тәнһа гоча сөјүдә бахды вә «бүтүн оғруларын, бандитләрин көкүнү кәсмәк лазымдыр» — деди. Әлбәттә, нә о, нә дә мән бир нәфәр дә оғру вә ја бандит көрмәмишдик. Гоншумуз Әличаббар кишинин төвләсинин бөјрүнү јарыб гојунларыны апармышдылар вә бу, бизә јаманча тә'сир еләмишди. Гырмызы шапкалы милис ишчиләрилә дә илк дәфә онда растлашмышдыг. Биз өз ушаг ағлымызла истинтаг апардыг, күман кәлән јерләри ахтардыг. Гојунларын нә өлүсү, нә дириси тапылмады вә әсл оғруну көрмәк бизә мүјәссәр олмады.

— Көкүнү кәсдинми оғруларын, бандитләрин? — сорушдум. Тәәччүблә мәнә бахды, овчунун ичи илә жилетинин дүјмәләрини бир дә јохлады, јеринә кечди. Тәклиф көзләмәдән стул чәкиб әјләшдим.

— Чалышырыг, ишләјирик.

Бу чаваб мәни гане етмәсә дә, үзә вурмадым. Әслиндә отуз ил о јанда галмыш ушагла данышмаг истәјирдим. Амма сәсим ора чатмырды.

Столун үстүндәки гырмызы чилдли галын дәфтәри габаға чәкиб ики рәнкли гәләми әлинә алды, шәһадәт бармағыны чәнәсинә сүртдү:

— Ешидирәм, хаһишини де, көрәк!

Јадыма дүшдү ки, онун гәбул саатыдыр, көзләмә отағында нечә адам көзләјир, кишинин вахтыны алырам, о да көһнә танышлыг хатиринә мәни тәләсдирмир. Данышмаг исә чәтиндир. Мән бир икидин өмрүндән о јанда галмыш ушагла сөһбәт еләмәк арзусујла кәлмишәм, ону бу галын гашлы, зөвглә кејинмиш, тәмкинли киши әвәз едәјир. Танышчизкиләри олса белә бу башга адамдыр, дејәсән, ады да башгадыр. О ушағын ады Нурәддин, атасынын ады Мәммәдһүсејн иди. Анасы Нурбала чағырырды. Бу кишијә Нурбала десәм инчимәзми?

Гәләми дәфтәрин үстүнә атды:

— Елә-белә дәрдләшмәјә кәлибсәнсә, зәнкләшәк, бир бош вахт тапыб көрүшәк, јахшымы?

2.

Аһа, дөзә билмәди! Бир аз да ләнкисәм, говачаг мәни. Јох, бура дәрдләшмәјә јох, иш үчүн кәлмишәм. Мадам ки, бу сачлары бозармыш киши Нурбаланы әвәз едир, сөзүмү она демәлијәм. Јеримдә гурчухдум:

— Дајан, бир фикрими чәмләјим. Көрүшәрик дә, зәнкләшәрик дә. Јанына бир мәсәләдән өтәри кәлмишәм. Билмирәм нечә дејим.

— Сән чохданын утанчағысан, — күлдү, сыраланмыш дүмағ сых дишләри көрүндү. — Јадындадырмы, бир дәфә биз чимәндә чаја гызлар кәлмишдиләр, онлар кедәнәдәк судан чыхмадын.

— Әлбәттә, јадымдадыр.

— Ушаг вахты олан һадисәләри тез-тез хатырлајырам. Амма инди... Истәјирсән инан, истәјирсән инанма, дүнән једијим бу күн јадымдан чыхыр.

— Чох јејирсән, јәгин, — онун дүјмәләри аз гала гырылачаг жилетинә бахдым.

— Һә, көкәлирәм. Сән, машаллаһ, јулғун кимисән.

Јахшы ки, әл ағачы демәди. Мешәјә кедәндә јулғундан әл ағачы кәсәрдик, учундан башлајараг овчумузла сыха-сыха өлчәрдик: «Әл ағачы, әлван ағачы, јијәсини дөјәр, мал итирәр, әл ағачы, әлван ағачы...». Мүтләг ахырынчы сај әл ағачы олмалыјды, онун әлванлығы нәјимизә көрәк иди, јијәсини дөјмәси вә ја мал итирмәси даһа дөзүлмәз оларды.

Бурнундакы чапыг јеринә бахдым:

— Әдһәм кишинин аты да јадындадыр?

Кәндимизин лап башында көһнә дахмада Шәрәбаны адында бир гары јашајырды. Күнләрин бириндә гары өлдү. Үч оғлу чәбһәдән гајытмамыш бу гарынын һәјәтјаны саһәсини чаванлардан кимә вердиләрсә, орада јурд салмаға һеч кәс үрәк еләмәди. Бирдән һараданса бу Әдһәм киши пејда олду. Көзүмүзүн габағында гарынын көһнә дахмасыны учуруб јериндә бир ајын ичиндә дашдан ев тикдирди. Горугчулуғу она тапшырмышдылар. Тахыл зәмисинә, үзүм бағына һеч кәси јахын гојмурду. Һәр дәфә дә гәфилдән пејда олурду. Кәһәр атын белиндә шәстлә отуруб домба көзләрилә јолун гырағында ота дарашмыш гојун-гузуја бахар, гамчысыны шаггылдадарды:

— Сиз өләсиз, һејванлар тахыла кирсә, чыбырығынызы чыхардарам!

Биз ушаглар һамымыз онун атыны һеч олмаса бир дәфә сәјиртмәк арзусундајдыг. Амма горхурдуг.

Мүсаһибим көзләрини гыјыб хысын-хысын күлдү, бармағыны бурнунун үстүнә сүртдү:

— Һәрчәнд кәлләмајаллаг олдум, амма инсафән ат јахшы иди, — деди. — Сизин о саггојлу атын тајы дејилди.

Көрәсән, илин ахыр чәршәнбәсиндә Әдһәмин итинә чөрәк атыб гапысыны пусдуғумузу да хатырлајырмы? Бичилмиш зәмидән сүнбүл јығмаға да гојмајан, һеч вахт гашгабағы ачылмајан о киши, онун ев-ешији, шәраити һамы үчүн сирли бир аләм иди. О заманлар һәјәт-бача һәр тәрәфдән ачыг оларды, индики даш һасарлар, дәмир дарвазалар дәб дүшмәмишди. Тәкчә Әдһәм кишинин һәјәтјаны саһәси гаратиканла әһатә олунмушду, бирчә адам кечә биләчәк гапысы варды, о да һәмишә бағлы оларды. Әдһәмин гара ити о һәндәвәрә гуш да сәкмәјә гојмурду.

Јадымда дејил, о гәрибә фикир әввәлчә кимин ағлына кәлмишди: Әличаббар кишинин гојунларыны о гаратикан колларынын арасындакы һәјәтдә ахтарачагдыг. Пусмағы бәһанә еләмишдик.

Бағ тәрәфдә јердән хејли һүндүр олан пәнчәрәнин пәрдәси чәкилмишди, лакин пәрдә шүшәнин јарысыны тутурду. Нурбала һоппаныб дәмир тордан јапышды, јухары дартынды. Ичәридән сәс-сәмир кәлмирди.

— Бир шеј көрүрсән? — пычылдадым.

— Јох.

Нурбала сүрүшүб дүшдү. Гара итин гаргарају кечирилмиш зәнчири чинкилдәди.

— Индичә һүрәчәк. Чөрәкдән галдымы? — Нурбала буну дејиб бөјрүмүздәки әрик ағачына дырмашды.

Хамралынын галаныны чибимдән чыхарыб һазыр тутдум. Пәнчәрәдән дүшән ишыгда гәфилдән гујруғуну булајан гара ити көрәндә өзүмү итириб, чөрәји атдым вә бир көз гырпымында Нурбаланын архасынча ағача чыхдым.

Пәрдәнин јухарысындан отағын ичи әмәлли-башлы көрүнүрдү. Амма нә Әдһәм варды, нә дә онун рајон мәркәзиндә ишләјән вә һәмишә машынла кедиб-кәлән арвады. Гара костјумлу бир киши столун архасында башыашағы отурмушду.

3.

— Ичәридә гонаг вар, өзү дә артистдир, — лап бөјрүмдә Нурбаланын пычылтысыны ешитдим. — Бәлкә Шәрәбаны гарынын оғланларындан биридир, гајыдыб?

Тәзә кәлин кими бәзәнмиш гадын синидә плов кәтириб столун үстүнә гојду. Өмрүмдә бу чүр кејинмиш адам көрмәмишдим. Гулаглары, бојну, бармаглары пар-пар алышыб јанырды.

— Үзүкләринә, сырғаларына бах! Бу да артистдир.

Отагдакылар ја данышмырлар, ја да алчагдан данышырдылар, сәсләри бизә кәлиб чатмырды. Бирдән мусиги ешитдик. Гара костјумлу киши бир әлилә гадынын белиндән, о бири әлилә биләрзикли голундан тутуб фырланмаға башлады. Бу чүр ојуну киноларда көрмүшдүм.

— Көзүнә бах, көзүнә. Артист дејил бу, Әдһәм кишидир! — Нурбала дилләнди.

Гара ит зәнчирини чинкилдәдиб ағачын алтында боғуг сәслә һүрдү. Арадан чыхмаг лазым иди.

Јолда Нурбалаја дедим:

— Кәл көрдүкләримизи һеч јердә данышмајаг. Ајыбдыр. Кишинин пәнчәрәсиндән бахмышыг.

Нурбала күлдү:

— Өзүнә демәк олар.

О кечә гәрибә бир јуху көрдүм. Шәрәбаны гарынын ушаглары гајытмышдылар, кәнди башдан ајағадәк кәзир, евләрини тапа билмирдиләр. Гаратиканлы чәпәрә јахынлашанда гара костјум кејмиш Әдһәм киши ити онларын үстүнә гысгырдырды. Гара ит зәнчирини чинкилдәдиб һүрүр, әскәр палтарлы оғланларын ондан горхмадығыны көрүб адам кими данышырды:

— Һам-һам-һамы билир ки, сиз өлүбсүнүз. Кедин ананызын јанына. Буну һамы билир, һам-һам-һамы...

Ган-тәрә батмыш һалда ојандым. Узагда һарадаса доғрудан да итләр һүрүшүрдү.

Бир нечә күндән сонра гојун отаранда башымыз ојуна гарышдығындан һејванлардан бири тахыла дүшмүшдү. Гамчы шаггылтысыны ешидәндә ирәли чумдум, кечини гајтардым.

— Сиз өләсиз, чыбырығынызы чыхардарам.

Горхудан рәнким ағармышды.

Нурбала чәсарәтлә атлыја јанашды, бәркдән:

— Әдһәм дајы, — деди, — гара костјумунузу нијә кејмирсиниз? Бу сырыглы сизә һеч јарашмыр.

Әдһәм киши гамчысыны галдырыб аты бәрк вурду вә узаглашды. О вахтдан даһа бизә јахын кәлмәди.

Мүсаһибим тәзәдән гәләми әлинә алды.

— Јазмасан да олар, — башымы ашағы дикдим, чүнки хаһишими бу кишијә јох, Нурбалаја данышмаг истәјирдим, бу отуз иллик мәсафәдән она чатдырмалыјдым. — Гысасы беләдир. Бир гоншум вар, бөһтан атыблар она, шәрә салыблар...

— Ады, фамили...

Она бахмасам да, һисс едирдим ки, гәләминин өзәкләриндән биринин дүјмәсини басыб јазмаға һазырлашыр.

Гоншумун адыны да дедим, фамилини дә, анчаг иш јерини сөјләмәјә имкан тапмадым.

— Ајдындыр, — деди, — һарада ишләјирсән?

— Заводда.

— Вәзифән?

— Мүһәндисәм.

— Көзләмәздим сәндән. Белә долашыг ишләрә гарышмаг мүһәндис иши дејил ахы. Сир-сифәтиндән тәмиз адама охшајырсан, амма рүшвәтхор үчүн миннәтә кәлибсән.

— Көрүнүр, чох тәчрүбәләнибсән, оғру илә доғруну сир-сифәтиндән мүәјјән еләјә билирсән. Рүшвәт аланын, сәнчә, әламәтләри һансылардыр?

Ајаға галхыб кәзишди. Һәлә дә она бахмырдым. Нурбалајла данышмаг истәјирдим.

— Истеһзан јерсиздир. Тәмизлијин елә кејиминдән бәллидир.

— Әдһәм киши дә сырытлы кејәрди...

— Әдһәм киши?.. Дүз дејирсән. Бунун мәсәләјә дәхли јохдур. Сән өзкәси дејилсән. Гоншун һәбс олунандан сонра онун мө'тәбәр һесаб едилән гоһум-әгрәбасы јығылыб кедибләр зәрәрчәкәнин евинә, ону дилә тутуб пул күчүнә фикрини дәјишмәји тәләб едибләр. Иши даһа да долашдырыблар.

— Гоһум-әгрәбасы? Кимләр имиш онлар?

Күлдү:

4.

— Гоһум елә гоһумдур. Әгрәба да арвадын гоһумларына дејирләр. Әгрәб сөзүндәндир.

Онун тәртәмиз гырхылмыш гарабуғдајы үзүнә бахдым:

— Дүнән мәһкәмә ичласына кетмишдим. Милисионерләр рүшвәт алырдылар.

— Ағ еләмә, — ајаға галхды. — Бөһтан атмаг сәнә јарашмыр. Белә разылашаг: һәр шеји јерли-јатаглы јохлатдырарам. Дост доста нә күндә көрәкдир? Архајын ол. Әлимдән нә кәлир, едәчәм.

Дүнәнки һадисәни гысача да олса данышмаг истәјирдим. Аналарынын бөјрүндә гузу кими бир-биринә гысылмыш, күллү чит донлу гызлары көрәндә үзүмү јана чевириб ирәли јеридим; онлара баха билмирдим. Ағсачлы, бели бүкүлмүш чопур адам јахынлашыб әркјана голумдан тутду, јана чәкди:

— Ешитдим, аллаһ балаларыны сахласын, танышына миннәтә кедәчәксән. Анчаг һеч ағлым бир шеј кәсмир.

— Нијә? — аз гала ачы сөз дејәчәкдим, анчаг онун үзкүн бахышларыны көрүб фикрими дәјишдим.

— Она көрә ки, бир тојда сәнин о ушаглыг достуну көрмүшәм. Үз-көзүндән тохлуг јағыр. Еләси фағыр адамы баша дүшмәз. Арвадынын бојун-боғазы зәркәрлик мағазасынын витрини кими бәзәклијди. Кәл, сән белә бир иш елә, аздан-чохдан борч-хәрч јығмышыг, апар вер, иши дүзәлтсин.

— Нә данышдығыны билирсәнми?

Чопур пәрт олду, јазыг-јазыг бахды:

— Нејләјим? Суда боғулан саман чөпүндән јапышар. Гоһумла индичә данышдым. Истәјирсән сән дә кет, көрүш. Үрәкләнсин. Јазыг лап әлдән дүшүб. Бирчә көзләри ағарыр. Инанмырам сағ-саламат ушагларынын јанына гајыда билә. Дејир: «Рүшвәт алмајан адам о вәзифәдә ишләјә билмәз. Хејир вермирәм һеч кәсә, она көрә гыпгырмызы үзүмә дурурлар».

Гапынын ағзында күләрүзлү чаван милис нәфәри дајанмышды. Чопур киши әлини чибинә салды, бир бешлик чыхарыб онун овчуна басды. Чаван оғлан пулу сәлигә илә гатлајыб чибинә гојду, јана чәкилди:

— Бириниз кечә биләрсиниз.

Ајагларым елә бил јерә мыхланмышды. Күчлә удгуна-удгуна: «Истәмирәм, — дедим. — Ушагларыны апарын».

— Арвады да, ушаглары да индичә ичәридәјдиләр. — Чопур киши күлүмсәјән милис нәфәринә пәрт-пәрт бахыб, әлилә бир гәдәр аралы дајанмыш гадыны чағырды. — Кеч ичәри, бачыоғлун сәни көрмәк истәјир.

Орадан узаглашмаг, гачмаг лазым иди. Чопур киши дә гыр-саггыз олуб әл чәкмәк истәмирди, үрәјини бошалдырды:

— Билирсәнми, пул батмасын дејә арвады көндәрдим. Гоһум-гардашыны көрдүкчә үрәкләнир. Вахтында бир фәрли адам тапыб иши јолуна гојмадыг, јазыг долашды. Ләнкидик, јаманча ләнкидик...

Гәбул мүддәти битмишди. Отуз ил о јанда галмыш ашырмалы шалварлы ушаға тәшәккүр еләдим:

— Сағ ол. Һәләлик.

Гапыја кими өтүрдү. Чыхмаг истәјәндә сахлады:

— Кәл-кет. Валлаһ, башымы гашымаға мачалым јохдур. Зәнкләшәк, машын көндәрим, бағa кәтирсинләр сәни. Динчәләк. Дүнја өлүм-итим дүнјасыдыр. О гоншун елә әввәлдән сәни тапыб разы салсајды, иши даһа асан дүзәләрди. Һәр һалда чалышарам. Баш тутмаса, көрәк инчимәјәсән...

...Индијә гәдәр онун бу сөзләрини үрәјимдә дәфәләрлә тәкрар еләмишәм. Һеч чүр баша дүшә билмирдим ки, гоншум мәни нијә разы салмалыјды? Инди, бир ај кечәндән сонра анлајырам о сөзләрин мә'насыны. Унутмаг истәјирәм о сөзләри. Унуда билмирәм. Јазығым кәлир отуз ил о јанда галмыш, арзусуна чата билмәјән ашырмалы шалварлы ушаға. Оғруларын, бандитләрин көкүнү кәсмәк истәјән ушаг бөјүјүб Әдһәм кишијә чеврилмишди. Фәрг бундајды ки, чырпышдырдыгларыны гаратикан коллары арасында кизләтмәјә дә еһтијач һисс етмирди. Фикирләширәм ки, онунла чопур кишинин дедији кими данышан олсајды, гоншумун иши дүзәләрди, онун күллү чит дон кејмиш гызларынын көзләри јашлы галмазды.

Каш, сәһв едәјдим!..

МӘММӘД КАЗЫМ

ЧӘТИНДИР

Көзләрин көнлүмүн сәадәт пајы,
Мәни бу сеһриндән ачмаг чәтиндир.
Ешгин һај-һарајлы дәли дағ чајы,
Тутуб бәнд-бәрәни, гачмаг чәтиндир.

Үрәјим чырпыныр һеј вүсал дејә,
Көзләрим һәсрәтлә дикилиб көјә:
Сән елә зирвәсән, сәнли зирвәјә
Сән ганад вермәсән учмаг чәтиндир.

Бәлкә ејләмирсән күман севкими,
Инсафмы билмәјә чанан севкими!
Көксүмдә алышыб јанан севкими
Валлаһ, һүзурунда ачмаг чәтиндир.

Көзәллик илаһи, улу мәнзәрә,
Күнәш ол өмрүмә, батым мән зәрә.
Мәммәди одлајан тәбәссүмләрә
Ше'рлә шәфәгләр сачмаг чәтиндир.

УЧАЛЫГ

Бу јердә дурмасаг баһар инчијәр,
Овунмаз көксүмдә чырпынан тәлаш.
Күлдәстә тутмасам о јар инчијәр,
Әјлә машыныны, сүрүчү гардаш!

Мәрдлијә сәсләјән һәр гартал гаја
Бәлкә нағыллашан бүллур сарајдыр.
Сәпилиб руһумда јаныг сәһраја
Дағ чајы нәғмәли бир хош һарајдыр.

Күнејдә бәрг вуран нәһәнк сүтунлар
Гәдим јолчулардыр—дәрди дәриндә.
Һәлә дә үмидлә јол кедир онлар
Һәјатын дағ јүкү чијинләриндә.

Јохса әфсанәдир о халы-гаја!
Көксүндә сеһирли күлләр, нахышлар.
Гајнар гајнаглардан хыналы гаја
Дујан көнүлләрә дүнја бағышлар.

Һәр даш огул кими күчдүр дағлара,
Дағлар да дағ көрүб гәм-гүссә јејир.
Бир даш учулмагла кејниб гара
Гаја нәрилдәјир, дәрә титрәјир.

Нәһәнкләр өнүндә биз көрпә чаға,
Каш ки, көзүмүзү һикмәтә ача!

Бахдыгча бизи дә дөндәрир дағa
Сачлары гарлашан һәр мүдрик гоча...

Сәс-күјдән, сөз-совдан беләчә узаг
Хәјаллы анларым хошбәхт чағымдыр.
Бу сафлыг гојнунда бол нәфәс алмаг
Һәјатда әвәзсиз раһатлығымдыр.

Еһ, наһаг дүшүндүм о сон сәһнәни,
Көр һарда батмышам думана, чәнә!
Тәбиәт о гәдәр дурулдуб мәни
Гајтарыб өмрүмүн тәзәлијинә.

ЛЕРИК ЈОЛУ

Арзулардан, диләкләрдән чәкилди
Әсрләрлә үрәкләри чәкән јол.
Көзләримдә мө'чүзәли шәкилдир
Бир заманлар өмүрләри сөкән јол

Тәјјарәдән баханлара кәмәрдир
Күмүшләнәр сәрт долајлар, дөнкәләр,
Бирчә шырым сакитләшән Хәзәрдир,
Ајнасында ај доғулар, күн күләр.

Зәһмәтилә ел газаныб узаглыг,
Дағлар белә бу зәһмәтә сығынмыш.
Јолчулары әлдән салан узаглыг
Ләнкәрана көр нечә дә јахынмыш!

Ел дилиндә јол арзудур, мураддыр,
Елләр јазды бу мөһтәшәм дастаны.
Өз нәслинә мәһәббәтлә јаратды
Ону дағлар гәһрәманы, султаны.

Бир көрпүдүр, дағ сүтунлар чәкилсә
Гевсү-гүзеһ учалығы көрүнәр.
Инди бизи зирвәләрә чәкирсә
Сабаһ ајла көрүшдүрәр бу һүнәр.

Бу јол, һәм дә, бир үмиддир, а гардаш,
Һәсрәт көзүм о јамачда, о јалда.
Көмүркөјдән, Саваландан аша каш,
Шәһријарла гучаглашар бу јолда!

Гоча гартал јолсузлугдан инләјиб,
Гәдәминә севинчими атајдым!
Һејдәрбаба нәғмәсини динләјиб,
Сөзләринин шәфәгинә батајдым.

Мүдрик устад, гашын нијә чатылмыш!
Бәс етмәзми пәртдү сәни одун һеј!!
Лерик јолу сәадәтдән атылмыш
Бир нәғмәдир, тез јапышыб тутун, һеј!

РАФИГ ЈУСИФОҒЛУ

ӘЛЛӘРИН ИШЫҒЫНДА

Бу чичәкләр јатды мәним көнлүмә,
Үрәк деди:—Кәл онлара нәғмә гош!
Бир ағ занбаг әл узатды әлимә,
Деди:—Бурдан дөнәрләрми әлибош!

Аловланды, көзә дөнду јанағы,
Көрдүм јазыг ичин-ичин говрулуб.
Әлләримә әл узадан занбағын
Тәбәссүмү кәдәр илә јоғрулуб.

Гара көзләр талејимин үлкәри,
Бахышы да, дурушу да ше'р иди.
Мәним кәсәв әлләримин кәдәри
Ағ әлләрин ишығында әриди.

О ағ әлләр талејимә нә јазды!
О көзләрдә бир јаз сели дашырды.
О әлләри бош гајтармаг олмазды,
О әлләрә үрәјими тапшырдым.

МАРАЛКӨЛ

Маралкөлә јол кедирәм севинчәк,
Дәрә чичәк, тәпә чичәк, јер чичәк,
Елә бил ки, әл галдырыб һәр чичәк
Сөјләјир ки, руһун олсун, мәнә бах.

Күнәш галхыб, зүлмәт кечә әријиб,
Зирвәләри јенә думан бүрүјүб.
Ағач көрдүм, ајаг үстә гурујуб,
Мешәләрин сачындакы дәнә бах.

Елә билмә думан дағa кәнәшир,
Кәдикләрдә марал дуруб кәрнәшир,
О јанда чән, бу јанда јај күнәши,
Јағыша бах, чискинә бах, күнә бах!

Бу ловһәјә тәбиәтми гол гојуб!
Күл-чичәкләр мајакдымы јол боју!
Мешәсиндә ағач көрдүм голбојун,
Уласа бах, палыда бах, вәнә бах!

Чин олубдур нечә арзум, диләјим,
Думанларда итиб-батыб киләјим,
Чәкиб сәни бу дағлара талејим,
Јусифоғлу, көзүн дојмур, јенә бах!

Нефтчаладакы «Севинч» пионер дүшәркәсиндә. Пионер баш дәстә рәһбәри Төһфә Гулијева пионерләрлә сөһбәт заманы.
Фото Ш. Мәммәдовундур.

ҺҮСЕЈН ҺАТӘМИ

ТОЈ ЧАЛЫНЫР

Тој чалыныр,
ел севинир.
Нәғмә дејән дил севинир.
Тој чалыныр,
кәлин кәлир,
Үз-көзүндән нур төкүлүр.
Кәлин кәлир,
јоллар күлүр,
Рәгс еләјән голлар күлүр.

Бир нәсилин исмәтисән,
Бир икидин гисмәтисән.
Тој кечән нүбарды, кәлин,
Нүбарын баһарды, кәлин.

Јолларында Күнәш доғсун,
Сән кетдикчә сулар ахсын,
Көзәлләрин дурнасы ол,
Једди өвлад анасы ол.

Кәлин кәлир, бәј севинир,
һеј гымышыр,
һеј севинир.

Сәнинди тој-дүјүн, а бәј,
Шадлыг елә, севин, а бәј.

Бу күн вүсал нәғмәсисән,
Бир көнүлүн нәфәсисән.
Кәлир өмрүн баһары,
Баһарынла гоша гары.

Кәлин кәлир,
шамлар јаныр,
Ики үрәк кама чатыр.
Обада бир тој чалыныр,
Дүнјада бир вүсал артыр.

МӘКТӘБДӘН БАШЛАЈАН ЈОЛЛАР

Јенә јолум дүшдү исти гојнуна,
дил ачды илһамым, күкрәди тәбим.
Говушдум өмрүмүн илк баһарына,
ај ана мәктәбим, ана мәктәбим.

О таныш дәһлизләр, доғма отаглар,
он ил әјләшдијим партаја бахдым.
Фикрими көјләрә чәкди хәјаллар,
бир аз да кövрәлдим,
көзүмү сыхдым.

Илк дәфә севдијим о зәриф көзәл,
кәлди хәјалыма, рәнким дәјишди.
Алышды өмрүмдә сөнмәз бир мәш'әл,—
чынгысы гәлбимин башына дүшдү.

Титрәди гәлбимин ән көврәк сими,
үрәјим дәли бир һәсрәтлә вурду.
Синиф јолдашларым о вахткы кими
кәлиб көзләримин өнүндә дурду.

Бу парта Солмазын партасы олуб,
бу јердә Мусајла Дилбәр әјләшиб.
Бу јердә Әшрәфин нәфәси галыб,
бу јердә Бәбирлә Лилпар әјләшиб.

Хәјалән андығым шакирд достларын
һәрәси јурдумун бир јериндәдир.
Дејирәм, һәјатын зирвә јоллары
шакирд партасындан башлајыб кедир.

ӘЗИЗ ОХУЧУЛАР!

«ӘДӘБИЈЈАТ ВӘ ИНЧӘСӘНӘТ»

гәзетинә 1988-чи ил үчүн абунә јазылышына башланмышдыр.

Абунә јазылышы «Сојузпечат»ын акентликләри, рабитә шө'бәләри, мәтбуаты јајан ичтимаи мүвәккилләр тәрәфиндән иш, тәһсил вә јашајыш јерләриндә кечирилир.

ФӘРДИ АБУНӘ НОЈАБРЫН 1-дәк ГЕЈРИ-МӘҺДУД ШӘКИЛДӘ КЕЧИРИЛИР.

ИЛЛИК АБУНӘ ГИЈМӘТИ 5 МАНАТ 20 ГӘПИКДИР.

Абунә јазылышы вә гәзетин охучулара чатдырылмасы илә әлагәдар бүтүн мәсәләләр барәдә «Сојузпечат»ын јерли шө'бәләринә, рабитә органларына вә редаксијаја мүрачиәт етмәниз хаһиш олунур. Гәзетимизә вахтында абунә јазылмағы унутмајын!

Салјан мәдәнијјәт шө'бәси өзфәаллијјәт коллективләринин сәһнәләшдирилмиш «Муған тоју».
Фото С. Расимнидр.